

РОЗШИРЕННЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ І ПЕРСОНАЛУ ЯК ОДИН ІЗ ГОЛОВНИХ ПРИНЦИПІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Кострікова Ю.А., Ярмола Т.І., Соколюк Н.Л.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Викладені пріоритетні напрями розвитку вищої освіти в контексті європейської інтеграції. Широко охарактеризовані поняття транснаціональної мобільності студентів і персоналу вищого навчального закладу, доведена необхідність активного впровадження цих напрямів діяльності.

Ключові слова: Болонський процес, європейська інтеграція, транснаціональна мобільність, мобільність студента, мобільність викладача.

Розуміння розширеної ролі вищої освіти в глобалізованому світі є першим кроком до конструктивного розв'язання нагальних проблем.

У силовому полі глобальних та європейських тенденцій змінюються не тільки світова, регіональна та національні системи вищої освіти. Змінюється також заклад, його місія, ролі, функції.

Болонський процес – процес інтернаціоналізації у вищій школі (створення Європейського простору вищої освіти). Це передусім європейська відповідь на глобалізацію. Найважливішим наслідком Болонського процесу буде зміна освітньої парадигми на континенті. Але він і сам набуває глобального характеру. Процес привернув і продовжує привертати безпрецедентну увагу у всьому світі. Можна сказати, що він досяг однієї зі своїх цілей – зробити європейську вищу освіту привабливою для інших.

Болонський процес із юридичних позицій є міжнародною декларацією, що не має обов'язкової сили, проте це не значить, що він не має ніякої мети. Вочевидь, у політичному відношенні небажано, щоб за невиконання погоджених цілей використовувався міжнародний механізм правових санкцій. Тим не менш, процес, що розпочався із Сорбонської декларації в 1998 році,

набув вражаючої динаміки та привів до того, що натеper до нього приєдналися 47 держав. Проте на рівні реалізації Болонський процес є складовою частиною національної державної політики та не підпорядковується наднаціональній організації. Отже, широкі можливості для формування системи вищої освіти зберігаються на національному державному рівні. Загальним у державах є тенденція створення послідовної структури освіти. Зміст курсів підготовки в рамках конкретної сходинки може дуже різнитися. При цьому Болонський процес у жодному разі не є прикладом для копіювання, а слугує радше в ролі «функціональної фікції» для проведення в життя національних державних програм. Адже різноманітні критичні аспекти не відображені в документах щодо Болонського процесу [1].

У доповіді Болонського Секретаріату та в Левенському комюніке сформульовані пріоритети вищої освіти на майбутнє десятиріччя:

- соціальна зміна: студентський контингент вищої школи має відбивати різноманітність населення;

- освіта протягом усього життя: реалізація стратегії освіти протягом усього життя потребує тісних партнерських відносин між органами державної влади, вищими навчальними закладами, студентами, роботодавцями та робітниками; розвиток національних кваліфікаційних структур є важливим кроком до впровадження освіти протягом усього життя. Тут мається на увазі їх упровадження та підготовка до самосертифікації на відповідність структурі кваліфікацій для європейського простору вищої освіти;

- працевлаштування: за умов, коли ринок праці усе більше орієнтується на навички високого рівня і трансверсальні компетенції, вища освіта має надавати студентам провідні знання, навички та компетенції, що необхідні їм протягом усього професійного життя;

- студентоцентрована освіта й освіта як мета вищої школи: студентоцентрована освіта потребує розширення прав та можливостей студентів, нових підходів до викладання матеріалу, ефективних структур

підтримки і керівництва, а також навчальних програм, більш чітко сфокусованих на студенті;

- освіта, досліди й інновації: вища освіта на всіх рівнях повинна базуватися на сучасних наукових дослідженнях та розробках і тим самим сприяти розвитку інноваційного та творчого начал у суспільстві;

- міжнародна відкритість: транснаціональна освіта повинна регулюватися європейськими стандартами та принципами забезпечення якості, що використовуються в європейському просторі вищої освіти і здійснюються за принципами забезпечення якості в транскордонній вищій освіті ЮНЕСКО;

- мобільність: спільні дипломи й програми, а також вікна мобільності;

- збір даних: покращення та розширення збору даних дозволяє відстежувати прогрес у досягненні мети, яка була проголошена в таких напрямках як соціальний вимір, працевлаштовуваність, мобільність та ін.;

- різноманітні інструменти забезпечення прозорості: ці інструменти прозорості мають бути пов'язані з принципами Болонського процесу, особливо із забезпеченням якості та визнанням, які будуть залишатися пріоритетами і мають базуватися на порівнянних даних і відповідних показниках, що дозволяло б описати все різноманіття профілів вищих навчальних закладів та їхніх програм;

- фінансування: наслідуючи принцип державної відповідальності, основним пріоритетом лишається державне фінансування, що дозволяє забезпечити справедливий доступ до вищої освіти і подальший стійкий розвиток незалежних вищих навчальних закладів [2].

Покращення транснаціональної мобільності студентів та персоналу є однією з провідних цілей Болонського процесу та центральним принципом європейської інтеграції в цілому.

З метою подальшого покращення мобільності міністри Європи, відповідальні за вищу освіту, встановили конкретну дату: в 2020 році мінімум

20 % тих, хто отримує вищу освіту в ЄПВО, мають мати період підготовки за кордоном (Левенське комюніке).

Розширення мобільності особливо важливе для студентів та персоналу вищого навчального закладу, як і для самого навчального закладу, тому що вони є найближчими отримувачами зиску, а також особами, що перетворюють мобільність на реальність.

Мобільність студентів стосується періоду отримання освіти в іншій країні, ніж країна постійного проживання або попередньої освіти (завершеної, чи тієї, що триває), для отримання повного ступеня або на певний період навчання.

Студентська мобільність у європейській вищій освіті може бути охарактеризована таким чином: вона належить до періодів мобільності студентів, які вступили до університетів на неповний або повний час протягом занять; є транснаціональною: перетинання географічних та національних кордонів основне в підсиленні та поглибленні міжкультурної інформованості; має фізичний характер; слугує меті освіти: немає значення, чи це обмін програмами, лінгвістичним курсом або прийняття на роботу, дослідження для отримання наукового ступеня, що виконане в лабораторії, бібліотеці або на фірмі. Період мобільності має бути відведений лише для навчальної мети, і ця мета має бути узгоджена всіма зацікавленими сторонами. Мобільність студентів може бути організована як на формальній, так і на індивідуальній основі, може мати місце в рамках певної програми, але також із власної ініціативи студента чи вишу; передбачає різноманітну діяльність; час, що затрачений, має бути значущим у контексті поставленої мети.

Мобільність персоналу належить до періоду роботи в іншій країні, ніж країна постійного проживання або попередньої зайнятості (завершеної, або тієї, що триває), на обмежений або тривалий термін.

Мобільність персоналу в європейській вищій освіті може бути охарактеризована таким чином: вона належить до періодів мобільності, що здійснюють службовці вищих навчальних закладів, включаючи викладацький,

науковий та адміністративний персонал; є транснаціональною; має фізичний характер; може бути як структурною, так і мати місце на індивідуальній основі на черговий період та здійснюється з наміром повернутися, тим самим унеможливаючи міграцію; охоплює період, протягом якого має місце викладання, дослідження або тренінг як одномоментна діяльність або робота в рамках партнерства, що повторюється.

Отже, мобільність студентів та персоналу вищих навчальних закладів є однією з можливостей інтеграції вищої медичної школи України до європейської системи викладання. Саме тому це питання не може залишатися поза увагою працівників вищих медичних закладів, адміністрації та студентів. Національна й інституціональна політика мають бути спрямовані на полегшення мобільності студентів і персоналу, маючи на меті досягнення її збалансованого характеру [1, 3].

Список використаної літератури

1. Основные тенденции развития высшего образования: глобальные и болонские изменения ; под науч. ред. д-ра пед. наук, проф. В.И. Байденко. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2010. – 352 с.

2. Philip G. Altbach. Trends in Global Higher Education: Tracking an Academic Revolution / Philip G. Altbach, Liz Reisberg, Laura E. Rumbley //A Report Prepared for the UNESCO 2009 World Conference on Higher Education.

3. The Bologna Process 2020 – The European Higher Education Area in the new Decade // Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education, Leuven and Louvain-la-Neuve, 28–29 April, 2009.